

FELHÍVÁS

**Magyar Természettudományi Társulat Tudománytörténeti Szakosztálya,
MTA Művelődéstörténeti Osztályközi Bizottság Élettudományok-története
Munkabizottsága,
MTA Orvostörténeti Munkabizottság,
Magyar Orvostörténelmi Társaság és a MOT – Fogászat-történeti Kör,
Sémmelweis Egyetem Népegészségtani Intézet
közös rendezvénye**

TUDOMÁNYTÖRTÉNET ÉS A POLITIKAI HATALOM KÖLCSÖNHATÁSAI

c. soron következő konferenciánkra,

az ÉRTÉKMENTÉS és INNOVÁCIÓ a TUDOMÁNYBAN

**c. konferencia-sorozat keretében,
a Tudomány Hónapja alkalmával**

2023. november 9–10.

Budapest

MNM Sémmelweis Orvostörténeti Könyvtár 1023. Török u. 12.

Társulatunk Tudománytörténeti Szakosztálya, az 1841-ben alapított Magyar Orvosok és Természetvizsgálók Társaságának és Vándorgyűléseinek hagyományait és eszmeiségét megőrizve, idén is folytatni kívánja „Értékmentés és innováció a tudományokban” című konferencia-sorozatát. Célunk annak bemutatása, hogyan mutatkozott meg a mindenkori politika hatása a kutatás legfontosabb összetevőire a különböző tudományterületeken. De azt is be szeretnénk mutatni, hogyan befolyásolták új tudományos teóriák és felismerések a politikai hatalom működését. Az esetek végtelenül gazdag tárából elegendő lehet megemlíteni Galilei, Darwin, Liszenkó stb. kutatásait, vagy a Nobel-díjak több mint egy évszázadának díjazott tematikáit, vagy a nemzetközi és hazai pályázatok kiírásának kutatási irányvonalait alapul venni ahhoz, hogy a politikai hatalom és a tudományos kutatás kölcsönhatásainak sokrétűsége világossá válhasson. Lehetséges a tudománytörténet bármelyik korszakának és területének felkeresése, lehetséges-e kölcsönhatás felmutatása a kutatási irány, teória, módszerek, eszközök vagy a kutatási nyelv és kifejezések megválasztásának középpontba állításával is. Meggyőződésünk, hogy e kölcsönhatás a jelenségeknek nemcsak végtelen mennyiségét, de végtelen komplexitását is felöleli. A tudományok legitimálta, bizonyított összefüggések folytonosan hatottak a politikára, s a politikától függött, hogy azokat emancipatív célok megvalósításában hasznosítsa vagy éppen a politikai hatalom technikájának tökéletesítésére használja-e fel, vagy azokat elhallgattassa.

9.30 Regisztráció

10.00 Megnyitó: Forrai Judit DSc

I. (10.00–11.20) Tudománypolitika és a hatalom

Üléselnök: Nagy Péter Tibor DSc

- 10.00–10.20 Nagy Péter Tibor DSc: A „tudományos dolgok” meg a „politikai dolgok.” Összekapcsoltságok és elválasztottságok
- 10.20–10.40 Ujvári Hedvig habil. PhD: Oldás és kötés. Goldziher Ignác és Hunfalvy Pál konfliktusa a stockholmi orientalista kongresszus kapcsán
- 10.40–11.00 Balázs Péter DSc: Kereskedelem- és hatalmpolitikai támadás a tengerészeti karantén rendeletek ellen az 1800-as évek második felében
- 11.00–11.20 Forrai Judit habil. DSc: Rusznyák István MTA elnöksége a tudomány és a politika tüzeiben
- 11.20–11.40 Szünet

II. (11.40–12.40) Az egészségügyi intézményekre és az ellátásra ható politikai hatalom (1.)

Üléselnök: Balázs Péter DSc

- 11.40–12.00 Tuboly Ádám Tamás habil. PhD: Az óceánok mélyétől a politika bugyráig: finanszírozás és az internális tudománytörténet
- 12.00–12.20 Kovács Janka PhD: Egy tébolyda születése: a pszichiátriai intézményesülés diskurzusai és konfliktusai Magyarországon az 1850-es és 1860-as években
- 12.20–12.40 Dobai Attila PhD; Dúll Andrea habil.; DSc Tóth-Varga Violetta PhD: „Falakon innen, falakon túl – Intézménymegszüntetések a hazai pszichiátriában: az OPNI közösségének kvalitatív vizsgálata”
- 12.40–13.00 Ebédszünet

II. (13.00–14.00) Az egészségügyi intézményekre és az ellátásra ható politikai hatalom (2.)

Üléselnök: Forrai Judit DSc

- 13.00–13.20 Szalai György dr. PhD, főorvos; Klenk Gusztav dr. főorvos; Pintér Zsolt dr. PhD; Leél-Össy Attila dr. ; Hirschberg Andor dr. prof. ; Vellai Tibor dr. prof. tanszékvezető; Rovó László dr. prof.; Matesz István dr.; Katona József dr.; Szalai Márton Jeromos egy.hallg.; Pollacsek Róbert PhD: Politika és hatalom kölcsönhatásainak vetülete az egészségünkre.
- 13.20–13.40 Lászlófi Viola, doktoradna VRF: A szocializmus szelleme az egyetemi klinikán? Az orvosi normaképzés és gyakorlat társadalmi aspektusai államszocialista Magyarországon
- 13.40–14.00 Kajdócsy Ildikó Sarolta dr.: Dr. Grabarits István kollégám emlékére

III. (14.00–16.00) Variációk a tudományágak és hatalom kölcsönhatására

Üléselnök: Simek Ágnes PhD

- 14.00–14.20 Hrotkó Larissza PhD: Hatalom és néprajz
- 14.20–14.40 Trenka Magdolna dr.: Hatalom és az élet – avagy a téma másképp
- 14.40–15.00 Simek Ágnes PhD: Háborúban (mégsem) hallgatnak a múzsák
- 15.20–15.40 Csorba Botond, filológus; Csende Dániel, hallgató; Horváth Balázs Zsigmond, művészettörténész-angoltanár: Az egység születése: országegyesítési folyamatok bemutatása a spanyol és a japán unifikáción keresztül
- 15.40–16.00 Szegő Szilvia CSc – Várkonyi József: Amikor a puha tudományok keménnyé válnak – egy lehetséges út a politika régi-új minőségéhez
- 16.00–16.20 ZÁRÁS

2023.11.10 Péntek:

IV. (10.00–11.20) Filozófia, hatalom, ideológia

Üléselnök: Kiss Endre DSc

- 10.00–10.20 Schiller Vera dr.: Politika és tudomány a demokratikus Athénben
- 10.20–10.40 Kiss Endre Dr. DSc: A mindenevő politika. Önlegitimáció és instrumentalizálás a Nietzsche értelmezésbe

- 10.40–11.00 Bárdos Dániel doktorandusz: Kreacionizmus és az új demarkáció probléma filozófia
- 11.00–11.20 Hideg Éva Dr. DSc: Kölcsönhatások a politika és a jövőkutatás között
- 11.20–11.35 Szünet

IV. (11.35–12.35) Kutatás, pedagógia, személyes narratívák és a hatalom

Üléselnök: Munkácsy Katalin PhD

11. 35– 11.55 Munkácsy Katalin PhD: És a hatalom csendben asszisztál. Hogyan és miért érik el a matematikusok, hogy az analízis máig lila köd az utca embere számára?
- 11.55–12.15 Kántor Tünde PhD: Matematikusok és a politika
- 12.15–12.35 Vincze János dr.: A Nobel-díjas Dr. nemes Békésy György munkásságának kisugárzása
- 12.35–13.00 Ebédszünet

VI. (13.00–14.20) A technika és az egyéb tudomány sem kivétel – a hatalom vonzáskörében

Üléselnök: Verrasztó Zoltán

- 13.00–13.20 Karakas Alexandra PhD, Csordás Hédi PhD, Danka István PhD: Új demarkáció a tudománykommunikációban.
- 13.20–13.40 Verrasztó Zoltán PhD: A dunai vízlépcsőtől a környezettudományig
- 13.40–14.00 Perjámosi Sándor MA: Műszaki múzeum alapítások Magyarországon a politika sodrában
- 14.00–14.20 Molnár László habil. PhD: Etika és technika
- 14.20–14.30 ZÁRÁS